Rozhodnutí Vyššího vojenského soudu ze dne 28. 2. 1961, sp. zn. To 16/61, ECLI:CZ:VVS:1961:TO.16.1961.1

Číslo: 48/1961

Právní věta:

Při předběžném projednávání obžaloby zkoumá soud, zda je věc dostatečně objasněna a zda výsledky přípravného řízení odůvodňují obžalobu [§ 197 odst. 1 písm. e) tr. ř.]. Dojde-li soud k závěru, že orgány vyšetřování opatřily již všechny dosažitelné důkazy a je-li z nich podezření proti obviněnému dostatečně odůvodněno, přičemž konečné rozhodnutí o vině odvisí od provedení a vyhodnocení těchto důkazů, je nutno obžalobu přijmout a provést hlavní líčení, v němž jedině lze důkazy provádět, tudíž také všestranně hodnotit a rozhodnout otázku viny. Zastavit trestní stíhání z důvodu § 192 odst. 1 písm. c) tr. ř. již při předběžném projednání obžaloby je na místě (při zachování postupu podle § 201 tr. ř.) tehdy, když je důvodně dán předpoklad, že ani důkazy shromážděné vyšetřováním, i kdyby jejich věrohodnost byla v hlavním líčení potvrzena, by zřejmě nepostačovaly k usvědčení obžalovaného, takže je nepochybné, že by muselo dojít k jeho zproštění. Při nedostatku přímých důkazů lze pachatele uznat vinným jen tehdy, je-li závěr o vině potvrzen nepřímými důkazy tak, že mu žádný z nich neodporuje a které tvoří uzavřený řetěz, v němž není takové mezery, která by připouštěla i jiný závěr.

Soud: Vyšší vojenský soud

Datum rozhodnutí: 28.02.1961

Spisová značka: To 16/61

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Obžaloba, Předběžné projednání obžaloby, Přestupky, Vrácení věci prokurátovi k došetření, Zastavení trestního stíhání

Předpisy: 86/1950 Sb. § 247 88/1950 Sb. § 35a 64/1956 Sb. § 192
§ 194
§ 197
§ 198
§ 199
§ 204

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vojenský obvodový prokurátor podal obžalobu na vojína H. pro trestný čin krádeže podle § 247 odst.

1 tr. zák., spáchaný dne 6. října 1960 ke škodě O., pro přestupek podle § 35 a) tr. zák. spr., spáchaný 5. prosince 1960 v Č. ke škodě hostince Jednota, pro krádež podle § 247 odst. 1 tr. zák., spáchanou dne 6. prosince 1960 ke škodě K., na vojína P. pro přestupek podle § 35 a) tr. zák. spr. spočívající ve spolupachatelství na rozkrádání spáchaném voj. H. v hostinci Jednota v Č. a pro krádež podle § 247 odst. 1 tr. zák., spáchanou spolu s vojínem H. 6. prosince 1960, ke škodě K.

Vojenský obvodový soud po předběžném projednání této obžaloby rozhodl usnesením ze 6. ledna 1961 podle § 199 odst. 1 písm. d) tr. ř. vrátit věc prokurátoru k došetření a k náležitému objasnění věci, a to s odůvodněním, že podezření proti obviněným není dostatečně odůvodněno, ježto nebyly shromážděny postačující důkazy.

Po došetření věci podal prokurátor obžalobu znovu v původním rozsahu. Při opětovném předběžném projednání této obžaloby rozhodl soud I. stolice, že přijímá k projednání na hlavním líčení toliko obžalobu na voj. H. pro trestný čin krádeže spáchané 6. října 1960 ke škodě občana O. a pro přestupek podle § 35 a) tr. zák. spr. spáchaný v hostinci Jednota v Č. Naproti tomu rozhodl, že se podle § 199 odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodů § 192 odst. 1 písm. c) tr. ř. zastavuje trestní stíhání obou obviněných pro trestnou činnost, kterou měli spáchat dne 6. prosince 1960 ke škodě K. Pokud pak jde o trestní stíhání vojína P. pro zbytek žalované jeho činnosti, tj. pro spolupachatelství na přestupku rozkrádání v hostinci v Č., rozhodl soud, že se podle § 199 odst. 2 tr. ř. z důvodů § 194 tr. ř. věc postupuje veliteli jeho útvaru ke kázeňskému vyřízení.

Vyšší vojenský soud ke stížnosti, kterou podal vojenský obvodový prokurátor proti usnesení vojenského obvodového soudu napadené usnesení zrušil, obžalobu na vojína H. a voj. P. podle § 199 odst. 1 písm. e) tr. ř. v celém rozsahu přijal a soudu I. stolice uložil, aby projednal a rozhodl o opatření podle § 204 tr. ř.

Z odůvodnění:

Stěžovatel vytýká soudu, že formálně přistupuje k hodnocení dílčí trestné činnosti, že dostatečně nevyhodnocuje všechny souvislosti a objektivně zjištěné skutečnosti, svědčící v neprospěch pachatelů na straně jedné a osoby poškozených na straně druhé. Pokládá za nesprávné, že soud rozhodl o zastavení trestního stíhání bez znalosti pachatelů a svědků, když projednáním věci v neveřejném zasedání se připravil o možnost utvořit si vnitřní přesvědčení především na základě bezprostředního slyšení obviněných i svědků, k němuž mohlo dojít jen v hlavním líčení. Stěžovatel připomíná i význam zkušeností vyšetřovatelů, jakož i nevěrohodnost obviněných, o nichž lze zjistit, že trestnou činnost doznávají jen po důkladném a úplném usvědčení.

Stížnost je opodstatněná.

Účelem předběžného projednání obžaloby je zejména zamezit tomu, aby se předmětem projednávání v hlavním líčení nestala věc, která nebyla dostatečně vyšetřena, a aby nedošlo k tomu, aby byl před soud postaven občan, u něhož k tomu není dostatek důvodů.

Soud I. stolice ve správné jinak snaze odpovědně posoudit věc se zřetelem na uvedený účel, zašel v projednávaném případě příliš daleko. Úkolem soudu při předběžném projednávání obžaloby je zkoumat, zda je věc dostatečně objasněna a zda výsledky přípravného řízení odůvodňují obžalobu [§ 197 odst. 1 písm. e) tr. ř.]. Dojde-li soud k závěru, že orgány vyšetřování opatřily již všechny dosažitelné důkazy a je-li z nich podezření proti obviněnému dostatečně odůvodněno, přičemž konečné rozhodnutí o vině odvisí od provedení a vyhodnocení těchto důkazů je nutno obžalobu přijmout a provést hlavní líčení, v němž nutno provedení důkazy všestranně hodnotit a na jejich základě pak rozhodnout otázku viny. Předběžné projednání obžaloby takovou možnost soudu neposkytuje (§ 198 odst. 3 tr. ř.). V něm je soud povinen jen zkoumat, zda podezření proti

obviněnému je podloženo takovými důkazy, které – ukáží-li se po jejich provedení v hlavním líčení jako věrohodné – mohou vést k bezpečnému jeho usvědčení, k vyvrácení jeho obhajoby i k vyvrácení případných námitek, že čin nebyl vůbec spáchán nebo že byl spáchán jiným pachatelem než obviněným.

Zastavit trestní stíhání z důvodů § 192 odst. 1 písm. c) tr. ř. již při předběžném projednání obžaloby je na místě (při zachování postupu podle § 201 tr. ř.) tehdy, když je důvodně dán předpoklad, že ani důkazy shromážděné vyšetřováním, i kdyby jejich věrohodnost byla v hlavním líčení potvrzena, by nepostačovaly k usvědčení obžalovaného, takže již předem je nepochybné, že by muselo dojít k jeho zproštění.

Soud I. stolice v projednané věcí pochybil, když z těchto hledisek nehodnotil předložený vyšetřovací materiál. Z odůvodnění jeho usnesení vyplývá, že k zastavení trestního stíhání jej vedla skutečnost, že při předběžném projednání obžaloby nebyl ještě soud schopen „učinit závěr, že by se obvinění trestné činnosti dopustili“ – tedy že nebylo možno učinit závěr o jejich vině, který je ovšem vyhrazen až na rozhodnutí soudu v hlavním líčení. Stěžovatel právem poukazuje na podstatu pochybení soudu, spočívající v tom, že se soud pokoušel učinit takový závěr, aniž by vyhodnotil všechny důkazy v jejich souvislosti a zejména aniž by tyto důkazy (pokud jde o výpovědi obviněných a svědků) provedl.

Podezření proti obviněným je podloženo především výpovědí poškozeného občana K. Ten tvrdí, že v den, kdy přivedl obviněné do svého bytu, určitě ještě odcizené věci v bytě měl, a že jejich ztrátu zjistil ihned po jejich odchodu. Uvádí k tomu četné podrobnosti a podle potřeby soudu by mohl uvést ještě další. Hodnota tohoto významného důkazu závisí ovšem na věrohodnosti tohoto svědka. Ze spisového materiálu zatím nevyplývá nic, co by jeho věrohodnost uvádělo v pochybnost. S konečnou platností lze ovšem věrohodnost jeho výpovědi posoudit až v hlavním líčení po jeho výslechu, po případné konfrontaci s obviněnými k některým rozporným údajům, po přihlédnutí k výpovědi svědků S., N. a J., k přípisu Státní banky československé, založené ve spise a k výsledku ohledání místa činu.

Ježto občan K. tvrdí, že mu obvinění odcizili i tuzexové bony, je nedostatkem vyšetřování, na který soud I. stolice právem poukázal, že nebyl opatřen objektivní důkaz o tom, jaké množství tuzexových bonů občan K. v posledních měsících před 5. prosincem 1960 od Státní banky československé obdržel. Odvolací soud však nepokládá tento nedostatek za tak závažný, aby vedl k opětnému vrácení obžaloby prokurátoru. Pokládá-li soud I. stolice tento důkaz za potřebný, může jej bez větších nesnází opatřit buď vyzváním občana K., aby takový doklad předložil (jde o potvrzení příjmu bonu dne 21. listopadu 1960) nebo přímo vyžádáním od Státní banky československé v Plzni.

I v případě, že by výpověď občana K. byla pokládána v celém rozsahu za věrohodnou a že tak bud prokázáno, že jím uváděné věci mu byly ze dne 5. na 6. prosince odcizeny, bude úkolem soudu zkoumat, zda krádež provedl obviněný H. a P. podle tvrzení obžalobou, či zda lze připustit i jinou možnost, zejména že krádež mohl spáchat někdo jiný.

Soud I. stolice při svém rozhodnutí o zastavení soudního stíhání vycházel zřejmě ze správné zásady, že při nedostatku přímých důkazů lze pachatele uznat vinným jen tehdy, je-li závěr o vině potvrzen nepřímými důkazy, z nichž žádný mu neodporuje a které tvoří uzavřený řetěz, v němž není takové mezery, která by připouštěla i jiný závěr. Soud I. stolice dospěl zřejmě k závěru, že v daném případě taková mezera je a že ani v hlavním líčení by se nepodařilo tuto mezeru odstranit.

Soudu I. stolice je však třeba připomenout, že při úvahách o tom, jak mohlo dojít k nějaké události, lze přijmout pouze možnost, která logicky vyplývá z provedených důkazů a která zároveň není se žádným z nich v rozporu.

Z tohoto hlediska bude nutno hodnotiti například možnosti, zda ke krádeži mohlo dojít večer v době,

kdy občan K. byl s obviněnými v hostinci, nebo při večerním příchodu do bytu, nebo ráno po útěku obviněných z bytu, před příchodem K., jak se to snaží tvrdit obviněný H. Pokud jde o večerní dobu, bude nutno vyhodnotit jak výpověď poškozeného K., tak výpověď svědků S. a N., a to ve spojení s výpovědí svědka J. a přihlédnout i k popisu místa činu, k celé místní situaci a k možnosti vniknutí do bytu. Zatím žádná zjištěná okolnost této možnosti nenasvědčuje a spíše lze počítat s tím, že svědecké výpovědi tuto možnost vyloučí. Pokud jde o ranní dobu, bude kromě uvedených důkazů nutno pozorněji a všestranněji než dosud vyhodnotit tak významný důkaz, jakým je protokol o ohledání místa krádeže, vypracovaný orgány vyšetřování. Z něho vyplývá, že byly pečlivě hledány stopy po pachateli krádeže na místě činu i na místě útěku z bytu, tudíž také na místě, kudy by eventuálně jiný pachatel mohl do bytu vniknout. Lze důvodně očekávat, že bude-li svědeckým výpovědím přiznána plná věrohodnost a budou-li správně vytěženy všechny skutečnosti zjištěné při ohledání místa, bude možno spáchání krádeže jiným pachatelem vyloučit neboť žádná zjištěná skutečnost tomu neodporuje a naopak četné skutečnosti prokázané ohledáním místa to podle dosavadního stavu důkazů vyvracejí.

Proti závěru zastávanému obžalobou stojí zatím jediný důkaz, jímž je výpověď obviněných. Bude nutno hodnotit i věrohodnost tohoto důkazu, a to především na základě výslechu obviněných v hlavním líčení. Setrvají-li na svém popírání, proti němuž budou stát ostatní důkazy, bude nutno přihlédnout k osobním profilům obou obviněných, zejména k jejich charakterovým vlastnostem, ke způsobu dosavadního života i k tomu, jak si počínali v posledních dnem před příchodem do bytu občana K. Stěžovatel zde právem upozorňuje na to, že hodnocení důkazní situace vztahující se k této krádeži, nelze provádět izolovaně bez přihlédnutí ke všem ostatním souvislostem. Důležitým materiálem pro posouzení věrohodnosti obviněných a zároveň pro posouzení, zda spáchali krádež, z níž jsou vinění (a to právě tím způsobem, jak tvrdí obžaloba), jsou spisy o předchozím odsouzení obou obviněných a u vojína H. i důkazní materiál, vztahující se ke krádeži ke škodě občana O. Je samozřejmé, že ze samotného faktu, že obvinění jsou recidivisty, nelze dovodit jejich nevěrohodnost, jak správně podotýká soud I. stolice. Ovšem nutno se podrobně seznámit s uvedenými trestními spisy, vyhodnotit z nich jak formy předchozí trestné činnosti obviněných, tak i jejich přístup k věci, když jim bylo předestřeno obvinění. Takovýto hluboký a věcný rozbor nepochybně přispěje k správnému utváření vnitřního přesvědčení soudců o věrohodnosti či nevěrohodnosti obviněných.

Bude se třeba vypořádat i se skutečností, že u obviněných nebyly odcizené věci nalezeny a stejně tak i se skutečností, že v bytě K. nebyly odcizeny další cenné předměty, jak se tím nyní hájí obvinění. Zde může přispět k úvahám soudu objasnění motivu krádeže, který ostatně má vždy velký význam pro spravedlivé rozhodnutí o vině a trestu. Bude nutno vzít v úvahu situaci, v jaké byli obvinění kritického dne, jaký byl zdroj jejich obživy v době svémocného vzdalování a jaký proto mohl být bezprostřední cíl a tedy i rozsah jejich krádeže. Bude vhodné zjistit z výpovědi poškozeného K., zda byly v jeho bytě volně přístupné peníze a jiné potraviny, než jaké mu byly odcizeny a zda se mu z nich něco ztratilo.

Když odvolací soud z podnětu podané stížnosti přezkoumal z uvedených hledisek důkazní materiál, dospěl k závěru, že věc je dostatečně objasněna a že výsledky přípravného řízení obžalobu odůvodňují. Jak již soudem I. stolice bylo správně zjištěno v předchozích usneseních, nebyly shledány ani jiné důvody, které by bránily přijetí obžaloby. Proto odvolací soud stížnosti vyhověl, usnesení I. stolice v napadené části zrušil a obžalobu v celém rozsahu přijal.

Soudu I. stolice bylo ponecháno projednat opatření ve smyslu § 204 tr. ř., zejména rozsah dokazování. Odvolací soud je přitom přesvědčen, že u hlavního líčení bude nutno provést osobní výslech obou obviněných a dále svědků O., D., K., S a N., eventuálně dalších podle úvahy soudu I. stolice. Stěžovatel totiž správně poukazuje na to, že jde o závažnou trestní věc, jejíž pečlivé a odpovědné rozhodnutí je nutné s ohledem na místo, kde k události došlo. I když nelze připustit odsouzení obviněných, které by bylo opřeno jen o nepostačující důkazy a domněnky, nelze stejně tak

připustit, aby v důsledku povrchního vyšetření a vyhodnocení věci byli obvinění zbaveni odpovědnosti za trestné činy, jestliže je spáchali, neboť takové neuvážené rozhodnutí by je vzhledem k jejich zjištěným charakterovým vlastnostem mohlo jen povzbudit k tomu, aby v obdobné trestné činnosti i v budoucnu pokračovali.

Při přezkoumávání řízení, které předcházelo napadenému usnesení, odvolací soud zjistil, že prokurátorem zůstala nedoceněna skutečnost, že obžalovaní se po dobu téměř tří dnů svémocně vzdalovali od svého útvaru. Je důvodné podezření, že se tím dopustili dalšího trestného činu, jehož společenskou nebezpečnost je nutno hodnotit se zřetelem na osobu pachatele, na motiv tohoto činu, na jejich chování v době vzdalování a na prostor, v němž se pohybovali. Všechna tato hlediska svědčí o tom, ani tato trestná činnost neměla být podceňována. Ze spisu nevyplývá, proč obvinění nebyli pro tento trestný čin stíháni, když by tím bylo soudu umožněno všestranně vyhodnotit jejich trestnou činnost a spravedlivě je postihnout. Pokud je ve spise založen doklad o tom, že za toto svémocné odloučení byli oba obvinění ihned po příchodu k jednotce kázeňsky potrestáni, lze mít důvodně za to, že o tomto kázeňském vyřízení rozhodl velitel, který k tomu nebyl oprávněn a že tedy toto uložení kázeňského trestu nebylo překážkou trestního stíhání ve smyslu § 6 písm. f) tr. ř.